



## **Vad är gemenskapsboende och vilka regel gäller?**

**På vägnar av konsultativ tjänsteman  
Satu Karppanen (SHM)  
expert Pia Pulkkinen  
Institutet för hälsa och välfärd, THL**



# Generellt



- Stiftas i 21 b § i socialvårdslagen.
  - Gäller alla klientgrupper
- Gemenskapsboende placerar sig som serviceform mellan hemvård och serviceboende dygnet runt.
- Gemenskapsboende och service som motsvarar det individuella behovet ordnas separat.
  - Möjliggör flexibla lösningar till olika klienter och klientgrupper.
- Syftet är att trygga tjänster som motsvarar allas behov.
- Målet är en effektiv servicestruktur: personal och kostnader.

# Klienter



- Gemenskapsboende ordnas till personer
  - Som behöver det på grund av nedsatt funktionsförmåga och ökat behov av vård och omsorg på grund av hög ålder, sjukdom, skada eller annan motsvarande orsak
  - Vars servicebehov kan tillgodoses med annan socialservice än dygnet runt vård
- THL har utifrån **RAI-systemet** bedömt att en del av klienter inom hemvården eller heldygnsomsorg har funktionsförmåga och hälsotillstånd som tillåter boendet inom gemenskapsboende.

# Ordnande av gemenskapsboende



- Ansvaret för ordnandet av social service hör till välfärdsområdet:
  - Anhängiggörande av ärende

När en anställd inom välfärdområdets socialvård i sitt uppdrag har fått kännedom om en person i behov av socialvård.
  - Bedömning av vård och omsorgsbehov
  - Kundplan/klientplan
  - Förvaltningsbeslut

Om servicen inte beviljas eller kan inte ges i den tid som har stiftats, ett negativt beslut ska fattas.
  - Verkställande

Beslutet ska verkställas i brådskande fall utan dröjsmål och i andra fall än brådskande fall utan obefogat dröjsmål. Beslutet ska dock verkställas **senast inom 3 månader** från det att ärendet blev anhängigt.



# Innehållet av gemenskapsboendet

- En tillgänglig, trygg boendeenhet där klienten har en bostad som motsvarar hans eller hennes behov.
- Lokaler som lämpar sig för verksamhet som främjar socialt umgänge
- Verksamhet som främjar socialt umgänge erbjuds i lokalerna.



# Serviceproducent

Ansvarar t.ex. för att

- Lokalerna motsvarar reglerna
- Räddningsplan finns
  - Byggnadens innehavare ska alltid göra upp en räddningsplan för byggnaden i samarbete med verksamhetsutövaren. [Räddningslagen 379/2011](#)
- Serviceproducenten har utsett en ansvarig person för enheten
  - Hens utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet motsvarar verksamhetens krav
  - Hen ansvarar för genomförandet av verksamhetsenhetens egenkontroll

Fastighetsägare kan inte vara serviceproducent för gemenskapsboende om den inte dessutom har socialtjänstproduktion.

De boende kan dock ingå hyresavtal om sin bostad direkt med fastighetsägaren, även om denne inte är serviceproducent.

# Ansvarig person



- Serviceproducenten ska utse en ansvarig person vid verksamhetsenheten som ska leda verksamheten och säkerställa att tjänsterna uppfyller de förutsättningar som föreskrivits för dem.
- Den ansvariga personen vid serviceenheten ska ha den utbildning, erfarenhet och yrkesskicklighet som verksamheten kräver. Vid gemenskapsboende är det fråga om socialservice, varför det vid ledningen av verksamheten ska finnas sådan sakkunskap inom socialvården som stöder ordnandet av service enligt klienternas servicebehov och trygga tjänster samt en helhet av tjänster av hög kvalitet.
- Den ansvariga personen ansvarar för genomförandet av verksamhetsenhetens egenkontroll

# Räddningsplan (Räddningslag 379/2011)



- Utarbetas för en byggnad eller något annat objekt som med tanke på utrymningssäkerheten eller räddningsverksamheten är mer krävande än normalt eller där den fara som orsakas person- eller brandsäkerheten, miljön eller kulturegendomen eller de skador som orsakas av en eventuell olycka kan bedömas vara allvarliga.
- För uppgörandet av räddningsplanen svarar byggnadens eller objektets innehavare. Om flera verksamhetsutövare är verksamma i byggnaden ska byggnadens innehavare göra upp en räddningsplan i samarbete med verksamhetsutövarna. **Byggnadens innehavare ska dock alltid göra upp en räddningsplan för byggnaden i samarbete med verksamhetsutövaren för service- och stödboende.**
- Räddningsplanen ska innehålla en redogörelse för
  - slutsatser från faro- och riskbedömningar,
  - säkerhetsarrangemangen för byggnaden och de lokaler som används i verksamheten,
  - anvisningar för boende och andra personer för att förebygga olyckor och agera vid olyckor och tillbud,
  - eventuella andra åtgärder i anslutning till objektets egen beredskap.



# Utrymningssäkerhet och utrymningssäkerhetsutredning (Räddningslag 379/2011)



- I service- och stödbostäder som ordnats i form av en boendeenhet och där de boendes funktionsförmåga är sämre än normalt, **ska verksamhetsutövaren genom på förhand uppgjorda utredningar och planer och med stöd av dessa genomförda åtgärder se till att de boende och de personer som vårdas kan avlägsna sig tryggt vid eldsvåda eller annan farosituation självständigt eller assisterat.**
- Med verksamhetsutövare avses ett välfärdsområde, en kommun och ett annat offentligrättsligt samfund som sörjer för ordnandet av service- och stödboende. Med verksamhetsutövare avses också företag och andra sammanslutningar som med stöd av avtal med ett välfärdsområde, en kommun eller något annat offentligrättsligt samfund eller annars svarar för eller sköter underhållet av en vårdinrättning eller ordnandet av service- och stödboende.
- **Verksamhetsutövaren ska utarbeta en utredning om hur byggnadens eller lokalens användningssätt och personers begränsade, försvagade eller avvikande funktionsförmåga samt andra faktorer som inverkar på utrymningssäkerheten beaktas vid beredskap för bränder och andra risksituationer och vid utrymningsarrangemang.**

# Tjänster som tillgodoser klienternas individuella behov



Övriga tjänster som klienten behöver ordnas separat.

- Till exempel stödtjänster (måltider, städning, klädvård) och/eller hemvård.
- Annan service enligt klientens behov kan produceras av en eller flera andra serviceproducenter än producenter av gemenskapsboende.
- Det är också möjligt att anställa egen personal som producerar tjänster som baserar sig på klienternas individuella behov.

# Tillräcklighet av resurser för andra tjänster



- Stödtjänster utifrån bedömning av servicebehovet.
- Hemvård:
  - Beviljas enligt servicebehovet per timme.
  - Hemvård ordnas enligt personens behov oavsett tid på dygnet.
  - 46 b §: Hemvårdsbesök ska planeras så att Klienten får det antal timmar service som hen har rätt till enligt beslutet eller avtalet.
  - Resursen och kompetensen hos arbetstagarna motsvarar den som krävs för de uppgifter som ingår i hembesöket.



# Förverkligande av gemenskapsboende

- Vårdsområdet som serviceanordnaren ansvarar för att klienten får de tjänster som hen beviljats.
- Varje serviceproducent ansvarar själv för den service som den tillhandahåller.
- Vårdsområdet ansvarar för klientens servicehelhet och koordinering. Klienten ska ha en egen kontakt person 42 §.
- Om de tidigare tjänsterna inte uppfyller kraven på gemenskapsboende, till exempel i fråga om lokaler, ska åtgärder vidtas för att ändra servicen så att den är i enlighet med lagen.

# Klientavgifter



- Bostad: Klienten undertecknar hyresavtal i vilken ingår bostaden och en del av de allmänna utrymmena.
- Främjandet av socialt umgänge: Vårdsområdet kan ta ut en skälig avgift av klienten för dessa aktiviteter enligt 21 b § 1 moment.
- Tjänster som motsvarar klientens individuella behov:
  - Hemvårdsavgift: För fortgående och regelbunden service i hemmet får vårdsområdet ta ut en månadsavgift som bestäms av antalet servicetimmor som antecknats i servicebeslutet, klientens betalningsförmåga och familjens storlek. I avgiften ingår inte boendekostnader.
  - Avgift för stödtjänster: Vårdsområdet får ta ut en skälig avgift av klienten för de stödtjänster enligt 19 § 2 mom. i socialvårdslagen som ingår i klientplanen.



# Gemenskapsboende och serviceboende med heldygnsomsorg i samma lokaler (1/4)

- I samma byggnadshelhet kan det finnas gemenskapsboende och serviceboende med heldygnsomsorg samt boende i bostäder som hör till det vanliga bostadsbeståndet.
- Båda tjänsterna kan produceras vid samma verksamhetsenhet, varvid de kan ha en gemensam ansvarsperson, personal och en plan för egenkontroll.
- I en situation där den boendes funktionsförmåga förändras så att hen har behov av att övergå från gemenskapsboende eller vanligt boende till heldygnsomsorg, ska en bedömning av servicebehovet och en serviceplan samt ett förvaltningsbeslut som baserar sig på dessa fattas om beviljande av serviceboende med heldygnsomsorg.
  - Klientens intresse ska alltid beaktas. Om klientens intresse förutsätter att man flyttar till en annan bostad, ska man försöka ordna klientens boende med hjälp av starkare service åtminstone i samma boendemiljö, till exempel i ett servicekvarter.

# Gemensam personal (2/4)



- Det ska finnas tillräckligt med personal för båda tjänsternas klienter.
  - Personal för klienter inom serviceboende med heldygnsomsorg enligt äldreomsorgslagen, om det är fråga om service för äldre
  - Tillräcklig personal för hemvårdens klienter att svara på det servicebehov som konstaterats hos klienterna och de tjänster som beviljats utifrån detta.
- Den gemensamma personalen kan svara på servicebehoven hos båda serviceformernas klienter.
- Serviceproducenten ansvarar alltid för att servicen till sin kvalitet motsvarar de förutsättningar som finns i lagen.



## Gemensam personal (3/4)

- Ett beräkningsmässigt exempel på hemvård:
  - Om det finns 30 klienter inom serviceboendet med heldygnsomsorg vid verksamhetsenheten, skulle det finnas en dimensioneringsenlig personal för direkt klientarbete på 21 personer.
  - Enheten för gemenskapsboende har också 30 klienter, de flesta som får hemvård, till exempel 30 minuter per dag, det vill säga 15 timmar per dag, det vill säga 2 anställda per dag.
- Enheterna har totalt 23 anställda (21+2).





## Gemensam personal (4/4)

- Den personal som producerar verksamhet som främjar socialt umgänge kan bedriva verksamhet för båda tjänsternas klienter samt, om så önskas, även för dem som bor i vanliga bostäder som ingår i byggnadshelheten.
- Verksamhetsenhetens personal kan också ge till exempel stödtjänster eller hemvård till de boende i det vanliga bostadsbeståndet i en byggnadshelhet, då man ser till att klienterna i alla tjänster får den service de beviljats.

# Andra överväganden (1/2)



- Implementeringen innebär lagstiftning som tillhör olika ministerier.
  - Investeringar regleras av lagstiftningen om finansiering av välfärdsområden.
  - Bostäder och byggnader/byggen regleras av tillhörande lagstiftning.
  - Bestämmelser om brand- och utrymningssäkerhet finns i räddningslagen ([379/2011](#)).



## Andra överväganden 2/2

- Mångfald och flexibilitet:
  - Klientens servicehelhet består av flera delar
  - Klientavgiften består av flera delar
  - Produktifieringsutmaningen
  - Utmaningen med konkurrensutsättningen

**Tack!**

stm.fi ›  
@STM\_Uutiset ›

